

Vogelreisverslag SCHOTLAND van 2 tot 14 augustus 2002

Yann FERYN – Marie-Anne BOSSUYT – Yanne FERYN – Mira FERYN – Lize FERYN

Inleiding

We zijn met ons gezin deze zomer naar Schotland geweest. We reisden met een ingerichte minibus waar we met z'n allen in konden slapen en eten.

Het was eigenlijk geen echte vogelreis, maar een gewone gezinsreis. Vogels kijken als met de vrienden kon dus niet, maar mijn vrouw en 3 dochters houden wel van lange wandelingen. En dan is er op ornithologisch vlak altijd wel iets te beleven.

De reis hebben we eigenlijk niet voorbereid, daar was onvoldoende tijd voor. We hadden wel een paar goede kaarten gekocht (de Michelinkaart van Schotland en de Collins Road Atlas Britain), verder de Trotter van Schotland, alle te koop in de gewone boekenwinkel, uiteraard de gewone vogelgidsen, sporengidsen en zoogdierengidsen, en ook nuttig : Where to watch birds in Schotland, te koop in de Natuurpuntwinkel te Turnhout.

Dag per dag beslisten we wat we zouden doen. Ergens aangekomen waren er meestal wel goed aangeduide toeristische infocentra waar je goede uitleg en folders kunt bekomen.

Reisverslag en vogelwaarnemingen

Dag 1 – vrijdag 2 augustus 2002

Reis zo ver mogelijk door Engeland

We vertrokken thuis in Deerlijk halfweg de voormiddag. Het was gelukkig droog weer. Na anderhalf uur stonden we al in Sangatte, te wachten op de Chunnel-trein. Deze oversteek heeft ons een serieuze duit gekost (406 euro, slik). Tip : bestel de oversteek tijdig bij een reisbureau, dat moet toch wat schelen in prijs.

Via autostrade en expressweg (vooral de A1) reden we zo ver mogelijk noordwaarts. Er waren weinig vogels te zien onderweg : amper een paar **Torenvalken** (*Falco tinnunculus*) en een **Buizerd** (*Buteo buteo*) (wat een verschil met Frankrijk). Tegen de avond kwamen we aan in Oswaldkirk (bij Thirsk), net ten noorden van York. We vonden een camping in het North York Moors National Park. Rond de kampeerplaats zaten **Geelgorzen** (*Emberiza citrinella*) te zingen. Geen wonder, we hadden die dag langs de A1 100'en km oude meidoornhaag zien staan, aangeplant als wegbeplanting. In de struiken en bomen van de camping zaten ook nog **Fitis** (*Phylloscopus trochilus*), **Glanskop** (*Parus palustris*), **Putter** (*Carduelis carduelis*) en **Kneu** (*Carduelis cannabina*).

Dag 2 – zaterdag 3 augustus 2002

Wat blijven hangen in York en verplaatsing naar de NO-kust van Engeland

In de voormiddag maakten we een mooie wandeling in de hills, net ten oosten van Sutton-under-Whitestonecliffe. **Putters** en **Vinken** (*Fringilla coelebs*) zijn er algemeen.

Toen we langs een vliegveldje wandelden, werden de vogels (vooral **Kauw** (*Corvus monedula*) en **Zwarte Kraai** (*Corvus corone*)) gestoord door het constant optrekken van zweefvliegtuigen. Er waren een paar valkeniers aan het werk. Ze bleken vooral te werken met bastaarden van Giervalk x Slechtvalk (*Falco rusticolus x peregrinus*), maar volgens mij zat er ook een Lannervalk (*Falco biarmicus*) bij.

Tegen de middag reden we enkele km noordwaarts, naar het Arden Great Moor, een uitgestrekt venengebied met veel heide. We konden de auto er parkeren langs de rand van de weg, net ten noorden van Hawby.

Vanaf de parkeerplaats had je een schitterend zicht op het Moor. Ik tuurde over het heideveld dat begon te bloeien en onmiddellijk zag ik iets wat op een kop leek van een soort die zeer hoog op mijn verlanglijstje stond : het **Schots Sneeuwhoen** (*Lagopus (lagopus) scoticus*). Een blik door de tele bevestigde mijn vermoeden : de bruine kop met wat rood boven het oog en een witte oogring : een mannetje. Het beest liet mooi zijn witte poten zien, fel contrasterend met het donker roodbruine lichaam. In de zon viel de blinkend blauwe bek op. Na enkele boterhammen had ik ook een vrouwtje ontdekt en minstens 3 jonge, maar volgroeide, vogels.

Op het Moor zag ik nog **Torenvalk**, **Wulp** (*Numenius arquata*) en een overvliegende **Blauwe reiger** (*Ardea cinerea*).

Na anderhalf uurtje besloten we nog een paar 100 km verder naar het noorden te trekken. Eindbestemming het kustdorp Seahouses, van waaruit je de Farne Islands kunt bezoeken. Net voor Seahouses vergaapten we ons op het schitterende kasteel van Bamburgh. De Farne Islands liggen amper 4 km uit de kust en lagen te blinken in de zon. Vanuit het haventje van Seahouses konden we de vogelrotsen duidelijk onderscheiden. Het af en aanvliegen van **Drieteenmeeuwen** (*Rissa tridactyla*) en **Kuifaalscholvers** (*Phalacrocorax aristotelis*) is van hieruit duidelijk te zien. Rond het haventje op en rond de droogvallende stenen in het zand zagen we ondermeer **Wulpen**, **Tureluurs** (*Tringa totanus*), een 10-tal **Kanoeten** (*Calidris canutus*) in zomerkleed, **Steenlopers** (*Arenaria interpres*) en veel **Eiders** (*Somateria mollissima*). In het haventje werd een **Rotspieper** (*Anthus petrosus*) opgemerkt.

We vonden een camping, net achter de smalle duinenrij van het buurdorp Beadnell. Ik kon het niet laten 's avonds eens over zee te turen. Meteen werd mijn lijst serieus aangevuld : weer 100'en **Drieteenmeeuwen** (*Rissa tridactyla*), enkele **Kokmeeuwen** (*Larus ridibundus*), **Kleine Mantelmeeuwen** (*Larus fuscus*) en **Zilvermeeuwen** (*Larus argentatus*). Ik zag drie keer **Papegaaiduikers** (*Fratercula arctica*) noordwaarts naar de Farne Islands vliegen. Er vlogen **Visdiefjes** (*Sterna hirundo*), **Grote Sterns** (*Sterna sandvicensis*), een 5-tal **Dwergsterns** (*Sterna albifrons*), **Noordse stormvogels** (*Fulmarus glacialis*) – opvallend donkerder dan hun soortgenoten op Cap Blanc Nez France, **Jan-van-Genten** (*Morus bassanus*) en **Kuifaalscholvers**. Op het strand rustten een **Bontbekplevier** (*Charadrius hiaticula*) en nogal wat **Scholeksters** (*Haematopus ostralegus*). Op de camping zelf zat het vol **Rouwkwikstaarten** (*Motacilla yarrellii*).

Dag 3 – zondag 4 augustus 2002

Naar de Farne Islands en eerste kennismaking met Schotland

's Ochtends reden we snel naar het haventje van Seahouses. Hier staan kraampjes waar je een boottocht naar de Farne Islands kunt boeken. De boten vertrekken vanaf een uur of 10. Tot laat in de namiddag kun je nog mee. De overzet kost 9 pond voor een volwassene. De tocht duurt een 2-tal uur en je kunt een half uurtje afstappen op een eiland met vuurtoren.

Eén probleem : er hing een dichte mist. Het kon mij en dochters Yanne en Lize niet weerhouden mee te gaan. Moeder Marjan en dochter Mira vreesden zeeziek te worden en bleven wijselijk aan de kant. Er stond echter geen zuchtige wind en de zee was spiegelglad. Na enkele minuten varen zagen we al onze eerste **Papegaaiduiker**. We hebben er hier nog enkele 100'en gezien : in groepjes vissend, langs de boot wegscherend met visjes in de bek, hoog op een rots naast hun konijnenholennesten, ... De **Drieteenmeeuwen** zaten nog met grote jongen, overal zagen we **Kuifaalscholvers**, een paar rotsen waren de verblijfplaats van **Rotsduiven** (*Columba livia*). We hadden geluk dat de mist nu snel verdween.

We landden op een eilandje, wat ons de kans gaf de **Grijze Zeehonden** (*Halichoerus grypus*) van dichtbij te bekijken, dichtbij jongen en wat verderop enkele grote mannetjes. Volgens de schipper kunnen die dieren tot 350 kg wegen. Op het eilandje zaten 100'en **Visdiefjes** met jongen. Op de rotsen zaten een paar tiental **Paarse strandlopers** (*Calidris maritima*), een paar **Bonte strandlopers** (*Calidris alpina*) en veel **Steenlopers**. Een **Kleine jager** (*Stercorarius parasiticus*) deed het hele zootje opvliegen. Ook hier waren de **Kuifaalscholvers** alomtegenwoordig.

Op de terugweg vaarden we langs een eiland met nog veel meer broedende **Visdiefjes**. Hiertussen zag ik een sneeuwwitte broedende stern. Vermoedelijk **Dougalls stern** (*Sterna dougallii*), maar de snelheid van de schommelende boot was te groot om de vogel rustig te determineren. Op zee zagen we nog een paar **Zeekoeten** (*Uria aalge*), een paar tientallen **Noordse Stormvogels**, een **Aalscholver** (*Phalacrocorax carbo*) en nu en dan een streepje **Jan-van-Genten**.

In de namiddag reden we Schotland binnen. Via Edinburgh (wat een immense hangbrug) reden we naar de voet van de Grampian Mountains, meerbepaald naar het stadje Pitlochry. Hier vonden we een camping aan de rand van een bos. Er was erg veel slaaptrek te zien van **Kauw** en **Zwarte Kraai**. Er vlogen **Sijsjes** (*Carduelis spinus*), **Kokmeeuwen** en de eerste **Stormmeeuwen** (*Larus canus*) van de reis.

We maakten er een prachtige wandeling langs de Tummelrivier met zijn eeuw oude voetgangershangbrug. We vonden er een opvallende muurflora (o.a. veel Steenbreekvaren, Muurvaren, Eikvaren, ...).

Dag 4 – maandag 5 augustus 2002

Bergwandeling naar Ben Vrackie en verder trekken naar het noorden

's Morgens wist de toeristische dienst van Pitlochry ons te vertellen dat een wandeling naar de plaatselijke hoogste berg, Ben Vrackie, de moeite en goed te doen was. We konden er een wandelkaartje kopen van een wandeling met aanduidingen. De wandeling ging eerst door een naaldbos met o.a. **Goudhaan** (*Regulus regulus*), **Zwarte Mees** (*Parus ater*) en **Taigaboomkruiper** (*Certhia familiaris*). Daarna ging het door een Moor. De hele venenflora was hier te zien met o.a. Beenbreek, Groot wollegras, Ronde zonnedauw, Pijpestrootje, Struikheide, Grauwe en Rode Dopheide, enz. Vogels waren er niet veel, buiten een eenzame **Torenvalk** en wat hoger hier en daar een **Tapuit** (*Oenanthe oenanthe*). **Graspiepers** (*Anthus pratensis*) zag je niet veel, maar als je ze zag, dan zag je er meerdere. Ze broeden hier immers in losse kolonies. Rond de top van de Ben Vrackie vlogen 2 koppels **Raven** (*Corvus corax*) rond.

Op het einde van de wandeling dronken we wat in een restaurant in het gehucht Moulin. Vrouw en kinderen een thee of limonade. Vader : een pint (lees : paaint). Conclusie: niet doen ! De pint wordt getapt tot helemaal bovenaan het glas, zonder kol en bovenal, zo lauw als afwaswater. De smaak is navenant (of smaakt afwaswater beter ?). De nabijgelegen begraafplaats naast het kerkje was wel het bezoeken waard. Hier ligt ondermeer nog een kruisvaarder onder een steen waar zijn zwaard in staat gehouden.

In de late namiddag reden we richting Aviemore. We vonden een camping ver in de bossen, langs het Loch Morlich, midden het Aviemore Glenmore Forest Park. Op het meer zaten een 6-tal **Roodkeelduikers** (*Gavia stellata*) en een wijfje met 9 grote pulli **Grote Zaagbek** (*Mergus merganser*). Hier maakten we ook voor het eerst kennis met de midges, de millimeterkleine mugjes die het leven van de Schotse toerist onmogelijk maken. Gelukkig komen de grootste horden maar pas uit tegen de avond en vrijwel uitsluitend waar er veel water is.

Dag 5 – dinsdag 6 augustus 2002

Bezoek aan Aviemore Glenmore Forest Park

Het Aviemore Glenmore Forest Park is bekend voor zijn zeer oude bestanden Schotse den. Veel bomen hebben een leeftijd van meer dan 300 jaar. Ze zijn prachtig gevormd en de bestanden bevatten een zeer rijke ondergroei (o.a. Veenbes, Rondbladig wintergroen, Beenbreek, ...). De soortenrijkdom van de korstmossen is er erg groot.

We begonnen onze wandeling aan een toeristische dienst bij de camping. De tocht trok bergop door een jong dicht gemengd bos met o.a. **Kuifmezen** (*Parus cristatus*), **Zwarte mezen**, **Taigaboomkruipers**, **Pimpelmezen** (*Parus caeruleus*), **Groenlingen** (*Carduelis chloris*) en **Sijsjes**. Na een tijdje kwamen we in het eeuwenoud bosbestand van de Schotse den. We zagen er een roepende **Schotse kruisbek** (*Loxia scotica*), met een wat andere roep dan de gewone Kruisbek. Anders is er niet veel verschil te merken tussen beide soorten. Zelfs de dikkere bek zou niet altijd uitsluitel geven, gezien er nogal wat overlapping zou zijn tussen beide bekken. In dit gebied zou de gewone Kruisbek niet voorkomen.

Bij de terugtocht begon het te regenen. We kropen nat terug in de auto en zochten een midge-vrije camping, ver van water. Die vonden we in Boat of Garden, enkele mijlen noordwaarts. Hier zat het weer zwart van de **Rouwkwikstaarten**. De lucht was zwanger van de **Gierzwaluwen** (*Apus apus*).

Dag 6 – woensdag 7 augustus 2002

Visarendendag

Boat of Garden is gekend voor zijn Visarendnest. Hier broedt sinds 1955 een koppel **Visarend** (*Pandion haliaetus*). De soort was tot dan uit Schotland verdwenen. Tegenwoordig broeden in het land een 130-tal koppels (200 jongen per jaar).

We konden vanuit de camping een fikse boswandeling maken naar het Loch Garten, waar het RSPB (de Britse Natuurpunt) een centrum heeft ingericht ter observatie en kennismaking met de Visarend. Er bleek nog een leuk campingske te liggen een stuk dicht bij Loch Garten, maar dat zal voor een volgende keer zijn. Tijdens de wandeling langs weer oneindig mooie en oude Schotse dennen, zagen we grote flocks met alle voornoemde mezen, erg veel **Vinken** (*Fringilla coelebs*) en **Grote bonte specht** (*Dendrocopos major*).

Voor de toegang naar het observatiecentrum moet je maar 1 pond betalen als je lid bent van RSPB. Maar als je zegt dat je van de "Belgian RSPB" bent, lachen ze eens en zeggen ze dat dat ook goed is. Het centrum bevat een mooie uitkijksplaats op het Visarendennest. Het nest wordt met video gefilmd en je kunt de beelden zien op een tv-scherm. Op een ander scherm loopt een documentaire over de soort, ondermeer gefilmd op de kusten van Gambia, waar we in 1998 van een plaatselijk bewoner een in Groot-Brittannië geringde Visarendpoot aangereikt kregen. Ik heb van de gelegenheid gebruik gemaakt om aan de plaatselijke biologen eens te vragen hoe dat nu zit met die donkere borstband van het wijfje : is dit nu een determinatiekenmerk of niet ? Wat blijkt : de meeste wijfjes hebben een duidelijke borstband, sommige niet, sommige mannetjes dan weer wel. Conclusie : ze worden hier gedetermineerd op grootte en op nestgedrag.

Het Visarendennest was eerst leeg. De soort kwam er dit jaar voor het eerst sinds 1955 niet tot broeden omdat het gebruikelijke mannetje niet uit Gambia was teruggekeerd. Het wijfje had dit jaar enkele vrijages achter de rug maar de ware jacob werd te laat in het seizoen ontdekt. Die kieskeurigheid had een broedloos jaar voor gevolg.

Na een uurtje wachten, kwam het wijfje rusten op haar nest. Prachtbeest !

Op Loch Garten zelf zaten een wijfje of jonge **Brilduiker** (*Bucephala clangula*) en wat **Wilde eenden** (*Anas platyrhynchos*). Langs een klein meertje wat dieper in het bos hoorden we een **Barmsijs** (*Carduelis flammea*). Aan de rand van het bos stoeiden twee **Hazen** (*Lepus europaeus*).

Dag 7 – donderdag 8 augustus 2002

Kennismaking met de dolfinen van Moray Firth

's Ochtends vlogen boven de camping van Boat of Garden nog tientallen **Gierzwaluwen**. Het waren meteen de laatste van de reis.

Vandaag reisden we verder naar Black Isle, het schiereiland net ten noorden van Inverness. Het toeristisch centrum net na de grote brug over de Moray Firth van Inverness is erg goed. Er staat een complete natuurstand met videobeelden, vooral van hun troeteldier : de Rode Wouw. De soort broedt sinds 1992 op Black Isle na re-introductie. In 2001 waren er 40 territoria, 37 broedsels waarvan 34 geslaagd, die 77 jongen grootbrachten. We vroegen aan de mensen meteen of we kans maakten de dolfinen te zien die overal op foto's prijkten. Ze deelden ons mee dat we het meeste kans hadden op de punt van het schiereiland Fortrose en dat we er moeten zijn vanaf 2 uur voor vloed.

We waren ondertussen al 1,5 uur voor vloed en moesten dus haast maken. Boven het toeristisch centrum vloog een **Sperwer** (*Accipiter nisus*) en een **Bonte kraai** (*Corvus cornix*, met mogelijk nog wat *C. corvus*-bloed), beide onze eerste van de reis. We waren amper een mijl op Black Isle of we werden al verwelkomd door een **Rode Wouw** (*Milvus milvus*), jagend aan een boerderij.

Fortrose is een klein dorpje met op een landtong een golfterrein en vuurtoren. We reden tot de top en op het strand zaten zowaar een groepje mensen met telescopen en verrekijkers op een zeteltje, precies één van

onze telposten. Ze bleken al dolfinen in het vizier te hebben. We vonden ze onmiddellijk in de tele : enkele **Tuimelaars** (*Tursiops truncatus*), de soort die ze gebruiken in het Dolfinarium en de Zoo om hun kunstjes te tonen. De dieren naderden onverwacht snel : soms korte tijd onder water, regelmatig met de ruggen en scherpe rugvin boven water. Enkele dieren passeerden enkele tientallen meter voor onze neus, richting Inverness. En het was niet gedaan : een eindje verder zagen we weer ruggen, en daar : 2 grote met een 3-tal kleinere beesten die voortdurend uit het water sprongen, kennelijk jongen. We zagen er in totaal een 25-tal totdat het vloed was. Uiteraard waren we (en niet in het minst Yanne, Mira en Lize) enorm enthousiast : we zouden hier kamperen en morgen weerkeren. In het boek "Zoogdieren van West-Europa" van Lange, e.a. (1994) lees ik bij Tuimelaar : "De enige concentratie in de Noordzee bevindt zich momenteel aan de Schotse oostkust bij Moray Firth". Dat wij dat niet wisten !

Ondertussen hadden we overal in het water ook **Grijze zeehonden** zien zwemmen. We hadden enkele **Noordse Stormvogels** gezien, enkele **Drieteenstrandlopers** (*Calidris alba*) en een 10-tal **Zwarte zee-eend** (*Melanitta nigra*) over de baai vliegend.

Als tijdverdrijf bezochten we na de middag Cromarty, een stadje op de top van Black Isle. De **Zilvermeeuwen** broeden er gewoon op de daken. Interessant hier was een **Grote jager** (*Stercorarius skua*, lichte fase) die op aas zat te fourageren aan de voet van een olieplatform dicht bij het strand. Net naast het stadje zagen we 2 **Reeën** (*Capreolus capreolus*) door een graanveld rennen.

Toen we 's avonds een standplaats zochten op een klein en goedkoop campingske (8 pond voor een nacht) aan het zuidweststrand van Fortrose zagen we een jagende **Visarend** boven het water van Moray Firth. De uitbater van de camping is fervent rokkendrager.

Dag 8 – vrijdag 9 augustus 2002

Meer dolfinen en verplaatsing naar de Schotse westkust

Die middag wilden we meer dolfinen zien. Het zou vloed worden om 13.30u. Om 11.00 stonden we op post en we zagen al meteen een groepje **Tuimelaars** vlakbij. De beesten trokken echter weer richting zee en lieten zich een uur niet of nauwelijks zien. Dan waren ze er weer : 4 adulte dieren (die kerels worden meer dan 4 meter lang), jagend op Makreel. Ze vingden er een vis van een dikke halve meter grootte, stoeiden ermee, wierpen hem omhoog, beten er een stuk uit, stalen de vis van elkaar, ... Kortom : spektakel, en dit weer op enkele tientallen meter voor onze neus, nu best te zien vanaf de parkeerplaats aan de vuurtoren.

In het water vonden we nu, naast de **Grijze zeehonden**, ook enkele **Gewone zeehonden** (*Phoca vitulina*). Er vloog een groep van een 30-tal **Rosse grutto** (*Limosa lapponica*) rond. Voor onze neus landden 2 **Bontbekplevieren**, een **Bonte strandloper** in zomerkleed en een **Steenloper**.

Door de noordelijke Highlands en via Loch Shin trokken we na de middag naar de westkust. Scourie zou er onze uitvalsbasis worden. Onderweg zagen we ondermeer **Grote lijsters** (*Turdus viscivorus*), **Buizerds**, **Roodborsttapuiten** (*Saxicola torquata*) en – ook hier – **Canadese Ganzen** (*Branta canadensis*).

Scourie is een prachtige nederzetting, met een camping met uitzicht op de eilanden, kliffen en rotsen van de westkust. **Roodkeelduikers** vliegen er roepend rond (gansachtig grrr-grrr-grrr). **Grote en Kleine Jagers** zie je over zee af- en aanvliegen, **Drieteenmeeuwen** zijn hier een normale zaak, dicht bij de horizon zie je regelmatig **Jan-van-Genten** trekken. Er heerst een gunstig microklimaat. Er groeien enkele grote yucca's ("palmbomen" zeggen de plaatselijke folders), en de plaatselijke boer gaat er prat op dat hij enkele lama's in leven kan houden (wist hij dan niet dat het klimaat van de Andes nog andere koek is ?). We vonden er veel exemplaren van een tropisch aandoende plant met lelie-achtige rode bloemen. In de jaren '90 heeft hier twee maal een Kwartelkoning gebroed. In de talrijke plassen en meren, maar ook in zee leven er Otters, maar die kregen we niet te zien. De midges zijn immers alomverteenwoordigd rond het water en we hadden het er niet voor over om een avondwandeling door te brengen bij die mormels.

Dag 9 – zaterdag 10 augustus 2002

Handa-Island

Vandaag zouden we Handa bezoeken, een sinds de aardappelpest (1847) onbewoond eiland vol vogels waar je een mooie dagwandeling kunt maken. We probeerden de aanlegplaats van de boot (Tarbet) te voet te bereiken, maar de bewegwijzering was wazig of onbestaand en we liepen ons vast in een veen (we zagen wel 3 **Rotsduiven** en een erg donkerroodbruine **Winterkoning** (*Troglodytes troglodytes* – andere ondersoort dan de onze ?). We keerden dus maar terug en bereikten Tarbet met de wagen.

Met de motorboot konden we de smalle strook zee naar Handa oversteken (amper een kwartierke varen, 6 pond per persoon voor de overzet). Een bruingebrande natuurgidse stond ons op te wachten. We kregen er wat interessante informatie, een nuttig foldertje met de verplichte wandelroute en een vriendelijke aanmaning om een kleine gift te doen.

Op het eiland zie je nog de ruïnes van de 19de eeuwse huisjes. In het landschap herken je nog de structuur van hun oude, met zeewier bemeste, akkertjes. Je hebt er zandstranden en 85 meter hoge rotskusten, venen en heideveldjes en een zeer interessante flora (o.a. Blauwe knoop, Rondbladige zonnedauw). Een zeer rijk en totaal beschermd gebied. Een parel ! Ik betrapte me erop heel de dag met kloppend hart te hebben genoten van de nooit eerder geziene uitzichten en waarnemingen.

De belangrijkste waarnemingen :

- Regelmatig 1 of 2 **Roodkeelduikers** die zich roepend verplaatsten tussen broedplaats en zee;
- 100'en koppels **Noordse Stormvogel**, vele met nog grote jongen op 3 meter voor onze voeten;
- 100'en **Kuifaalscholvers**;
- uitwerpselen van **Schots sneeuwhoen**;
- 10'en koppels **Grote Jager** met grote jongen die op een steen zitten te wachten op voedsel. Sommige adulte vogels schijnaanvallen uitvoerend met ronkende vleugels;
- minstens 10 koppels **Kleine Jager**, ook met grote jongen. Beide kleurfasen, adulten altijd met ongeschonden lange middelste staartpennen. Het broedgedrag gelijkend op dat van Grote Jager, maar broedt lager, dicht bij de kust. Ze hebben een pauwachtige roep. Eén exemplaar viel Mira aan (kleine hoofdwonde). Aanvallen durven ze blijkbaar enkel als je alleen loopt.
- veel **Drieteenmeeuwen** nog met jongen;
- enkele **Visdiefjes** op een strand;
- 2 adulte en 2 juveniele **Zwarte Zeekoeten** (*Cephus grylle*) vanuit het motorbootje;
- veel **Graspiepers** en een paar **Rotspiepers**;
- een **Tapuit** broedend op een rots van ca. 100 m², een "stack", een stukje in zee;
- **Bonte kraaien** op de kliffen.

Hier blijkt zich de grootste kolonie Zeekoet van Groot-Britannië te bevinden, maar die beesten waren al verdwenen. Hier hadden de Papegaaiduikers ook al hun broedplaatsen verlaten, in tegenstelling tot die van de Schotse oostkust.

Aan de westkust van het eiland zaten een 10-tal adulte **Grijze zeehonden** op een rots in zee een huilend geluid te maken. Rond een visserssloep konden we enkele keren de ronde ruggen zien van een 5-tal **Bruinvissen** (*Phocoena phocoena*). Deze dolfijnen zijn heel wat minder spectaculair dan Tuimelaars, maar we waren niet minder blij om de waarneming.

Op het eiland hadden we ook ons enig reptiel gezien van de reis : een **Levendbarende Hagedis**.

's Avonds vierden we onze mooie dag in het restaurant van de camping : betaalbaar én onverhoopt lekker.

Dag 10 – zondag 11 augustus 2002

Terug zuidwaarts

Vandaag reden we een stuk zuidwaarts langs de veel minder vlotte wegen van de westkust. We reden tot Big Sand, een groot zandstrand voor Longa Island, net ten westen van Gairloch.

Onderweg stopten we even aan een inham van de zee : Little Loch Broom. We zagen er een paar 100 **Stormmeeuwen**, meer dan 10 **Blauwe reigers** en 10'en **Scholeksters**.

Voor de kust van Big Sand kon met de telescoop een aantal interessante soorten worden gezien, ondermeer Grote Jagers (broeden op Longa, jongen te zien met telescoop), minstens 6 **Zwarte Zeekoet**, minstens 5 **Roodkeelduiker**, 5 **Drieteenstrandloper**, wat **Bontbekplevieren**, **Kuifaalscholvers** en **Aalscholvers**.

Dag 11 – maandag 12 augustus 2002

Via Loch Ness nog verder naar het zuiden

Je kunt moeilijk Schotland bezoeken, zonder Loch Ness eens te bekijken. Je weet nooit of je geen interessante soort aan je lijst kunt toevoegen ! Loch Ness was erg toeristisch, maar was landschappelijk zeker niet het mooiste Loch. Geef me dan maar het Loch Maree dat we die ochtend hadden doorgereden. Hier zag je nog de mooie U-vorm, uitgesleten door oude immense gletsjers. De vegetatie was daar ook veel ruwer dan het Ardennenachtige Loch Ness. Geologisch is Loch Ness uiteraard wel een bijou, met zijn diepte van 250 meter (2,5 keer zo diep als de Noordzee !), maar dat is een ander verhaal.

Loch Ness leverde geen interessante vogelsoorten op (we stopten er ook niet zo veel). Onderweg zagen we wel wat **Goudvinken** (*Pyrrhula pyrrhula*). Op een baan langs het Loch zag ik een doodgereden **Bunzing** (*Mustela putorius*).

In de namiddag regende het pijpenstelen. We reden dus maar verder en sliepen op een camping in Barcaldine, iets ten noordoosten van Oban. Volgens de folders wordt hier in de buurt regelmatig Zeearend gezien.

Dag 12 – dinsdag 13 augustus 2002

Laatste wandeling op Schots grondgebied en reis naar Lake District (Engeland)

Vanuit de camping van Barcaldine konden we een wandeling van een paar uur maken naar een meer in de bossen. Die bossen bleken prachtig te zijn : zeer oude Schotse dennen, Douglassparren, maar ook Chamaecyparissen (ik wist niet dat die ook mooi konden zijn). Op het meer zat een koppel **Roodkeelduiker** en op het strandje een wijfje **Grote gele kwikstaart** (*Motacilla cinerea*). In het bos hoorden we een **Boomklever** (*Sitta europaea*) en we maakten een mooie waarneming van een gewone **Kruisbek** (*Loxia curvirostra*), althans ik hoorde de gewone roep en zag niks aan het kleeft en de bek dat Schots zou moeten wezen.

Na de wandeling begon het weer te regenen en we besloten verder te trekken richting zuid. Via Glasgow (het bekende hypermoderne operagebouw gezien vanaf de grote brug) bereikten we 's avonds het Lake District. Hier hadden we veel goeds over gehoord. Maar het lake en de overvloed aan toerisme die we er zagen, deed ons sterk denken aan Blankenbergse toestanden. Niet voor ons dus.

We overnachtten op een camping in de buurt van Keswick, uitgebaat door een landbouwbedrijf. Het was met voorsprong de duurste (16 pond) en slechtst uitgeruste standplaats van de reis.

Dag 13 – woensdag 14 augustus 2002

naar huis

's Ochtends konden de **Barmsijzen** ons geen troost bieden : het was beginnen gieten en het weinig hoopgevende uitzicht op de modderige camping deed ons besluiten maar een dag eerder naar huis te keren.

Na een echte Engelse breakfast in een wegrestaurant verliep de reis voorspoedig onder een steeds blauwer wordende hemel. We bereikten Dover op tijd voor de Seacat van 17.00u. We hadden hem onderweg in een "Services" kunnen bestellen, maar hij kostte ons toch nog zowat 11.000 bef.

Op zee namen we afscheid van de reis met waarnemingen van **Visdief**, **Kleine Mantelmeeuw** en **Jan-van-Gent**. Via Oostende en een Izegems frietkot kwamen we rond 21.30u in het donker thuis. In Schotland zou het nog anderhalf uur langer dag blijven.

verslag : Yann FERYN / yann.feryn@pi.be